

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 19 februari 1932 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om vissa ändringar i lagen om arbetarskydd.

Andra lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft två inom andra kammaren väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen nr 133 av herr *Hermansson m. fl.* och nr 61 av herr *Karlsson* i Grängesberg *m. fl.*

I motionen II:133 har hemställts, att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av nu gällande lag om arbetarskydd, att första paragrafen i nämnda lag erhåller följande lydelse:

§ 1.

Denna lag — — — sätt användes.

Från lagens — — — eller icke.

Å arbete inom jordbruket eller till detsamma hörande binäring, vilken icke bedrives såsom självständigt företag, skola bestämmelserna i 5 § i)—1) samt de särskilda bestämmelserna rörande minderårigas och kvinnors användande till arbete icke äga tillämpning.

I motionen II:61 har hemställts, att riksdagen måtte besluta vidtaga den ändringen i lagen om arbetarskydd, att sista stycket i paragraf 1 utgår och att lagen alltså skall äga tillämpning även beträffande jordbruket, samt att paragraf 5, punkt m, skall erhålla följande lydelse: Åt arbetare, som från årets början varit anställd hos samma arbetsgivare eller företag, skall å tid mellan den 15 maj och 16 därpå följande september beredas semesterledighet under minst 15 dagar.

Beträffande de skäl, som motionärerna anført till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Den i motionerna berörda 1 § i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd lyder:

Denna lag äger tillämpning å varje rörelse, industriell eller icke, vari arbetare användes till arbete för arbetsgivares räkning, så ock å hus-, väg- eller vattenbyggnad, vattenavledning eller annat dylikt särskilt arbetsföretag, vari arbetare på sådant sätt användes.

Från lagens tillämpning undantagas dock

a) arbete, som utföres i arbetarens hem eller eljest under sådana förhållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande,

b) arbete, som utföres av medlem av arbetsgivarens familj, samt

Bihang till riksdagens protokoll 1932. 9 saml. 2 avd. 11 häft. (Nr 14.) 1

Lagen den
29 juni 1912
om arbetar-
skydd.
1 §.

c) arbete, som utföres av sjöfolk och är att hänföra till skeppstjänst, evad arbetet utföres ombord eller icke.

Beträffande arbete inom jordbruket skall denna lag äga tillämpning allenast i vad den äsyftar att förekomma olycksfall vid användande av maskinella hjälpmedel eller sådana ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck, som genom explosion kunna förorsaka olycksfall.

5 §. De i motionen II: 133 nämnda lagrummen i 5 § arbetarskyddslagen innehålla bestämmelser om raster, nattvila och veckovila.

Den i motionen II: 61 berörda punkt m) i samma paragraf lyder:

Åt arbetare, som utan avsevärt uppehåll användes till arbete året runt och varit anställd hos arbetsgivaren eller företaget någon längre tid, bör, i allmänhet under den varmare årstiden, beredas semesterledighet under minst fyra söckendagar, vilken ledighet i regel bör vara sammanhängande och förlagd i omedelbar anslutning till sön- eller helgdag.

**Frågan om
arbetar-
skyddslag-
stiftningens
utsträckan-
de till jord-
bruket.**

*Förarbetena
till arbetar-
skyddslagen.*

Enligt det betänkande med förslag till, bland annat, lag om arbetarskydd, som den s. k. yrkesfarekommittén den 9 december 1909 avgav, skulle den föreslagna arbetarskyddslagen omfatta jämväl jordbruket. Mot jordbrukets inbegripande under lagen framställdes emellertid talrika anmärkningar. I proposition nr 104 till 1912 års riksdag med förslag till lag om arbetarskydd yttrade föredragande departementschefen, i det han hänförde sig till ett av kommerskollegium avgivet utlåtande över betänkandet:

Med anledning av de talrika anmärkningar, som framställts mot jordbrukets inbegripande under lagen om arbetarskydd, söker kommerskollegium i sitt utlåtande utreda behovet av skyddsbestämmelser för jordbruksarbetet. Kollegium kommer härvid, ehuru det ej förbiser, att ett undantagande, om och blott delvis, av en viss näringsgren icke står i överensstämmelse med de allmänna grunderna för lagförslaget, till det resultat, att det förklarar sig ej hava något att erinra mot, att lagen i avseende å arbete inom jordbruket får tillämpning allenast i vad den avser åtgärder till förekommande av olycksfall i arbete vid användande av maskiner. Då, såsom kollegium framhåller, lagens bestämmelser i övrigt ej torde vara av något avsevärdare behov påkallade för jordbruksarbetet och det vidare måste anses angeläget att söka i möjligaste mån begränsa inspektionsväsendet och kostnaderna för detsamma, har jag ansett mig böra biträda kollegii mening. I överensstämmelse härmed har jag till paragrafen fogat en inskränkande bestämmelse beträffande arbete inom jordbruket. Denna bestämmelse har emellertid givits en något mindre snäv avfattning än kollegii uttalande, i det »maskiner» utbyts mot »maskinella hjälpmedel» samt därmed likställts ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck.

*Ifrågasatta
ändringar i
arbetar-
skyddslagen.*

*Socialstyrel-
sen 1925.*

Den 2 november 1925 överlämnade socialstyrelsen till Kungl. Maj:t, under åberopande av givet uppdrag, ett inom styrelsen utarbetat förslag till reviderad lag om arbetarskydd jämte motivering (Statens offentliga utredningar 1925: 34). Socialstyrelsens förslag innebar i fråga om arbetarskyddslagens tillämpningsområde den utvidgningen, att jordbruksarbetet skulle i sin helhet omfattas av lagen utan andra inskränkningar, såvitt nu är i fråga, än att de särskilda bestämmelserna rörande minderårigas och kvinnors användande till arbete icke skulle äga tillämpning samt att enligt styrelsens förslag ej heller föreskrifterna angående arbetstiden skulle gälla beträffande jordbruksarbetet.

Med jordbruk skulle likställas till detsamma hörande binäring, vilken icke be-
dreves såsom självständigt företag. I övrigt företedde styrelseförslagets 1 §
endast en mindre olikhet mot den nuvarande ordalydelsen.

Socialstyrelsen anförde såsom motivering av sitt ändringsförslag i denna del:

Lagen är, såsom framgår av förevarande paragrafs första stycke, till sin
läggning allmängiltig. Under dess tillämpning inbegripas sålunda en mång-
fald verksamhetsgrenar, t. ex. hotell- och restaurangrörelse samt arbete i
butiker och på kontor, vilka icke kännetecknas av någon avsevärd yrkesfara.
I regel få ej heller dessa verksamhetsgrenar någon kännning av lagen — in-
spektioner företagas ej beträffande dem annat än på särskild anledning —
men yrkesinspektionen är likväl i tillfälle att, därest missförhållanden skulle
ypa sig, ingripa mot dem och åvägabrinda rättelse. Mot bakgrunden av
nu antydda tendens ter sig gällande begränsning av lagens tillämplighet i
avseende å jordbruket inkonsekvent och orättvis. Enligt styrelsens mening
torde det sålunda få anses påkallat, att arbetarskyddslagens tillämpning ut-
vidgas så, att åtminstone dess bestämmelser till förekommande av olycksfall
och ohälsa i sin helhet bliva tillämpliga å jordbruksarbetet.

Här ifrågavarande lagstiftningsåtgärd är emellertid ej blott förestavad av
teoretisk hänsyn till följdriktighetens och rättvisans krav, utan är den jäm-
väl motiverad med hänsyn till praktiska skyddsbehov. En del inom jord-
bruket använda redskap ha nämligen visat sig medföra sådan olycksfallsrisk,
att de borde giva anledning till ingripande från yrkesinspektionens sida, men
då dessa redskap ej kunnat räknas till de i lagen angivna hjälpmedel, hava
yrkesinspektionens befattningshavare saknat befogenhet därtill.

En allmän tendens att i avseende å statens sociala omvårdnad jämställa
jordbruksarbetaren med industriarbetaren har under de senare åren tydligt
gjort sig gällande. För vårt lands vidkommande må i sådant avseende erinras
om lagen angående olycksfallsförsäkring. I fråga om de internationella strä-
vandena kan visas på den serie av beslut, som år 1921 fattades av inter-
nationella arbetskonferensen i ändamål att i olika avseenden på det sociala om-
rådet bringa jordbruksarbetarna i nivå med industriens arbetare.

Vid en överläggning, som styrelsen i förevarande fråga hållit med repre-
santanter för olika intressen inom jordbruket, gjordes från vissa håll bl. a.
gällande, ej blott att den här ifrågavarande utvidgningen av lagens tillämp-
ning vore obehövlighet samt ägnad att leda till omotiverade trakasserier jämte
ökad och fördyrad inspektion utan även att en dylik åtgärd, då lagens be-
stämmelser egentligen vore avfattade med hänsyn till industrien, knappast
skulle för jordbrukets arbetare medföra några avsevärda fördelar. Mot här
antydde erinringar genmälles, utöver vad ovan anförts till utvidgningens
motivering, i huvudsak, att farhågan för trakasserier måste anses obefogad
med hänsyn till det synnerligen varsamma förfarandet vid skyddsbestämme-
lsernas genomförande — först överordnad myndighets förbud är straffgaran-
terat. Någon ökning eller fördyring av inspektionsväsendet torde ej heller
behöva ifrågakomma, då underinspektörerna redan nu för sin tillsyn å ång-
pannor och maskiner m. m. lära relativt ofta besöka det stora flertalet av de
jordbrukets arbetsställen, där utvidgningen skulle kunna påkalla tillsyn från
deras sida. Till stöd för denna mening erinrades bl. a. om att lagen, i nu gäl-
lande 25 §, fritager inspektionsorganen från förpliktelsen att utan särskild an-
ledning besöka arbetsställen, där yrkesfara eller fara för andra mot lagen stri-
dande förhållanden i regel kan anses utesluten. Jämväl påpekades, att lagen
icke komme att äga tillämpning på de små jordbruksföretag, som icke använda
främmande arbetskraft. Vad slutligen angår anmärkningen, att lagen ej vore
avpassad för jordbruksarbetets förhållanden, framhölls, att lagens allmänna

bestämmelser mot yrkesfara, i dess 3 §, vore lika väl tillämpliga å jordbruket som å andra verksamhetsgrenar samt bildade en rättsgrund, på vilken alla erforderliga skyddsanvisningar eller föreskrifter rörande jordbruksarbetet kunde stödjas. För övrigt innehölle även de mer speciella skyddsbestämmelserna i 4 och 5 §§ åtskilligt, som skulle kunna bliva av värde för nämnda arbete.

Mot kravet på en fullt genomförd likställighet inför arbetarskyddslagen mellan industriens och jordbrukets arbetare kunna onekligen vissa erinringar göras. Arbetet inom jordbruket är nämligen i flera hänseenden olika industriarbetet. Sålunda företer det vanligen ej den enformiga sysselsättningen i hygieniskt mindre tillfredsställande omgivningar, vilken har ansetts karakterisera fabriksarbetet och varit den närmaste anledningen till inskränkningsarna i avseende å minderårigas användande inom industrien. Vidare skulle jordbruksarbetet, som ju är beroende av årstid, väderlek och andra växlande och tillfälliga omständigheter, knappast låta sig inordna under någon med industrien likartad arbetstidsreglering. Med hänsyn härtill har styrelsen också undantagit jordbruksarbetet från tillämpning av lagens bestämmelser rörande arbetstiden samt rörande minderårigas och kvinnors användande till arbete.

Såvitt styrelsen kan bedöma, skulle den föreslagna utsträckningen av lagens tillämpning överhuvud taget i praktiken bli föga märkbar men medföra den fördelen, att man skulle vinna möjlighet att ingripa mot eventuellt förekommande missförhållanden.

En ledamot av socialstyrelsen, byråchefen Bergsten, var av skiljaktig mening och anförde:

Med hänsyn till att arbetet inom jordbruket är helt olika industriarbetet har även socialstyrelsens majoritet funnit lämpligast att undantaga jordbruket från det komplex av bestämmelser i lagen, som röra arbetstiden samt minderårigas och kvinnors användande till arbete. Av de återstående bestämmelserna, vilka avse förekommande av olycksfall och ohälsa samt närmast hänföra sig till industriens arbetare, torde jämväl flertalet få anses vara av sådan natur, att de, i betraktande av de säregna arbetsförhållandena inom jordbruket, icke äro av någon avsevärd betydelse för jordbruksarbetarna. I den nu gällande arbetarskyddslagen förekommer beträffande arbete inom jordbruket ej heller någon annan bestämmelse än den, att å sådant arbete lagen skall äga tillämpning »allenast i vad den åsyftar att förekomma olycksfall vid användande av maskinella hjälpmedel eller sådana ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck, som genom explosion kunna förorsaka olycksfall». Från yrkesinspektionens sida har emellertid påpekats, att vissa inom jordbruket använda redskap och anläggningar jämväl visat sig medföra sådan olycksfallsrisk att de borde giva anledningar till ingripande, men att, då dessa redskap och anläggningar ej kunnat räknas till de i lagen angivna hjälpmedel, yrkesinspektionens befattningshavare saknat befogenhet därtill. Detta är naturligtvis ett missförhållande, som kräver rättelse, men torde enklare kunna ske genom ett tillägg till ovannämnda, i lagen nu förefintliga särbestämmelse för jordbruket än genom att lägga detsamma helt under lagen.

Ur mera teoretisk synpunkt må det visserligen kunna betraktas som ett »skönhetsfel» att ej på alla slag av arbete få såvitt möjligt tillämpa uniforma skyddsbestämmelser, men med hänsyn till de praktiska förhållandena synes mig i fråga om jordbruksarbetet en sådan anordning som den ovan antydda eller en liknande vara att föredraga, varigenom å ena sidan tillfälle beredes till inspektion, där ett verkligt behov av sådan kan anses föreligga, men som

å andra sidan icke, vare sig direkt eller indirekt, inbjuder till överflödigt och onödigt besvärande inspektion.

Av de myndigheter och sammanslutningar, vilka i anledning av remiss uttalat sig om styrelseförslaget, avstyrkte det övervägande antalet den föreslagna utsträckningen av lagens tillämplighet i fråga om jordbruket. Så var fallet med bl. a. lantbruksstyrelsen, svenska lantarbetsgivarnes centralför-
 ening ävensom samtliga hushållningssällskap utom Västernorrlands läns hushållningssällskap, som lämnade hela förslaget utan erinran; dock inskränkte sig Norrbottens läns hushållningssällskap, under erinran att jordbruken inom detta län i regel sköttes av jordbrukaren och hans familj och att lagen sålunda för närvarande endast i undantagsfall erhöles tillämplighet inom länet, till att i princip uttala, att den största försiktighet borde iakttagas i fråga om jordbruksnäringens belastande med ytterligare bördor, i det att dess ekonomiska förhållanden vore så prekära, att den i stället vore i stort behov av stöd och lättnader. Vidare märkas bland de avstyrkande myndigheterna kommerskollegium, domänstyrelsen samt överståthållarämbetet och det stora flertalet länsstyrelser.

Yttranden
 över social-
 styrelsens
 förslag.

Utlåtanden, som på ifrågavarande punkt tillstyrkte lagförslaget eller lämnade detsamma utan erinran, avgåvos av riksförsäkringsanstalten samt länsstyrelserna i Stockholms, Hallands, Skaraborgs, Västmanlands, Västernorrlands och Västerbottens län ävensom av landsorganisationen.

De skäl, som anfördes mot den föreslagna ändringen beträffande jordbruket, kunna i kort sammanfattning sägas vara följande. 1) Det hade ej visat sig, att något behov föreläge av lagens utsträckning till jordbruket. Särskilt vore en tillämpning av bestämmelserna i 5 § med föreskrifter till förekommande av ohälsa obehövlig beträffande jordbruket, där arbetsförhållandena i stort sett vore hälsosamma. — 2) Jordbruksarbete vore av den beskaffenhet, att skydd åt arbetare i sådant arbete i väsentlig mån icke kunde beredas med hjälp av skyddsföreskrifter. Härutinnan framhölls föreliggande svårigheter med avseende å skydd mot djur, vid arbete på öppna fältet, vid huggningsarbete, stembrytning, körslor m. m. — 3) De nu i lagen och lagförslaget upptagna särskilda skyddsföreskrifterna vore avpassade huvudsakligen för industrien och vore ej lämpliga för jordbruket. Länsstyrelsen i Malmöhus län framhöll särskilt, att jordbrukets byggnader samt stegar och trappanordningar i foderlador icke i förevarande hänseende tålde jämförelse med motsvarigheter inom industrien. Även i övrigt framhölls vid de särskilda punkterna i styrelseförslaget, bl. a. av svenska lantarbetsgivarnas centralför-
 ening, det betungande, stundom orimliga, i en tillämpning av dessa stadganden å jordbruket. — 4) Genom förändringarna skulle nya konflikthanledningar ävensom fara för trakkasserier uppstå. — 5) Inspektionen bleve i en grad, som ej stode i rätt förhållande till nyttan därmed, besvärande för jordbrukarna och betungande för tillsynsorganen. — 6) Farhågor kunde hysas för att de för jordbruket avsedda tillsynsorganen komme att sakna erforderlig kompetens. — 7) Slutligen skulle förändringen medföra avsevärda kostnader såväl för det allmänna genom ökad inspektion som ock för de enskilda jordbrukarna.

Ett ganska stort antal myndigheter och korporationer — däribland lantbruksstyrelsen, domänstyrelsen, kommerskollegium samt åtskilliga länsstyrelser och hushållningssällskap — förordade någon mindre utvidgning av den nuvarande bestämmelsen i 1 § sista stycket arbetarskyddslagen, i den mån behov därav kunde föreligga. Härvidlag anslöt sig vederbörande i många fall till byråchefen Bergstens reservation. Lantbruksstyrelsen ifrågasatte, under uttalande att styrelsen icke vore beredd att härutinnan avgiva något definitivt förslag, huruvida det ej vore möjligt att under yrkesinspektionens tillsyn lägga icke blott maskiner, ångpannor och dylikt, utan även alla fasta anläggningar inom jordbruket, sålunda alla driftsbyggnader, sågverksanläggningar m. m. Slutligen uttalades, att ett förefintligt behov av ökat arbetarskydd inom jordbruket lämpligen kunde fyllas medelst åtgärder till förhindrande av tillverkningen av farliga jordbruksmaskiner, och med liknande syftning förekommo uttalanden därom, att man medelst i styrelseförslaget förekommande stadganden rörande förbud mot användande, försäljning och upplåtande av vissa maskiner och redskap måhända kunde nå det önskade målet.

Riksdagen
1931.

I proposition nr 40 till 1931 års riksdag med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om arbetsskydd dryftades ingående frågan om arbetarskyddslagens utvidgning till att omfatta jordbruket. Efter att hava redogjort för yttranden över socialstyrelsens förslag ävensom för verkställda statistiska undersökningar erinrade föredragande departementschefen om att hans företrädare i ämbetet enligt yttrande till statsrådsprotokollet i proposition till nästföregående års riksdag angående vissa beslut av den internationella arbetsorganisationens konferens såsom skäl för att icke utsträcka arbetarskyddslagstiftningens tillämplighet å jordbruket anført, att tidpunkten icke vore lämplig för åtgärder, som skulle innebära nya pålagor för denna näring. Därefter anförde departementschefen:

På sätt förut antytts delar jag den uppfattning, som min företrädare tillkännagivit rörande den olämpliga tidpunkten för en utvidgning av arbetarskyddslagens tillämplighet å jordbruket. Utan vidare torde det vara tydligt, att under nu rådande, för jordbrukets ekonomi bekymmersamma förhållanden åtgärder som kunna ytterligare belasta denna näring böra undvikas. Ehuru jag således redan av detta skäl funnit mig icke kunna tillstyrka socialstyrelsens förslag i förevarande avseende, vill jag dock med hänsyn till den utförliga behandling denna fråga underkastats i avgivna yttranden något närmare ingå på den samma.

Med avseende å de av socialstyrelsen anförda mera principiella skälen för den avhandlade utsträckningen av lagens tillämpningsområde må då visserligen erkännas, att den nuvarande begränsningen i fråga om jordbruket teoretiskt sett icke står rätt väl tillsammans med lagens allmänna syftning att bereda erforderligt skydd åt arbetare, som användas till arbete för främmande arbetsgivares räkning. Av lantbruksstyrelsens utlåtande och den inom socialstyrelsen verkställda undersökningen rörande olycksfallsrisken inom jordbruket framgår också, att vissa olycksfallsrisker inom jordbruket finnas, vilka icke nås av lagens bestämmelser. Det gäller emellertid även att avgöra, i vad mån det med hänsyn till föreliggande praktiska och ekonomiska förhållanden är möjligt och lämpligt att i avseende å jordbruket åt lagen giva en så vidsträckt tillämpning, som av styrelsen föreslagits. I själva verket lär mot

vissa olycksfallsrisker inom jordbruket något skydd i den ordning, varom här är fråga, icke rimligen kunna givas. Detta torde exempelvis gälla beträffande vissa risker under arbete på öppna fältet utan samband med bristfällighet i maskin eller redskap; vidare beträffande de flesta risker, som härleda från djur, såsom slag, stötar och bett, skenande hästar m. m. Men vidare lära, vad jordbrukets byggnader beträffar, förhållandena vara avsevärt olika förhållandena inom industrien och därmed någorlunda jämförlig verksamhet. Vägande skäl synas därför tala för att icke föra jordbrukets byggnader under lagen, i den mån de ej redan äro underkastade densamma. Visst avseende lärar och böra fästas vid den gjorda invändningen, att de i 4 § av lagen och förslaget givna bestämmelserna till förekommande av olycksfall i arbetet tillkommit med tanke på industriens och därmed jämförliga verksamhetsgrenars förhållanden och att de därför ej väl passa för jordbruket. Vad angår lagens stadganden till förekommande av ohälsa lära dessa enligt sakens natur icke hava sådan betydelse för jordbruksarbetet, att en utsträckning till dylikt arbete över huvud bör äga rum. Jordbruksarbetet torde i regel vara av hälsosam beskaffenhet, och den omväxling detsamma erbjuder lärar bereda motvikt till ett stundom under kortare tid förekommande mindre hälsosamt arbete.

Till länsstyrelsens i Hallands län yttrande att, i den mån jordbrukets drift mekaniserades och maskiner funne ökad användning därstädes, även jordbrukets arbete borde vinna ökad trygghet genom arbetarskyddslagen och inspektion, är att säga, att denna ökade trygghet i huvudsak torde vinnas redan med det nuvarande stadgandet om jordbruket i lagens 1 §. I de flesta fall lärar nämligen en mekanisering resultera i ökning av de »maskinella hjälpmedlen», och då träder lagen i en däremot svarande grad i vidgad tillämpning.

Vad beträffar de ekonomiska konsekvenserna av socialstyrelsens förvarande ändringsförslag äro ju dessa för den enskilde jordbrukarens del synnerligen ovissa och i högsta grad beroende av det sätt, varå inspektionsverksamheten utövas. I saknad av andra närmare bestämmelser än de i 4 och 5 §§ av styrelseförslaget givna bleve i allt fall ovissheten så stor, att även ur denna synpunkt förslaget ter sig såsom förenat med stora vanskligheter. För det allmänna skulle efter min mening ganska betydande merkostnader förr eller senare uppstå vid en utvidgning enligt styrelseförslaget. Inspektion skulle väl jämlikt förslaget 40 § ej nödvändigtvis behöva förekomma i särskilt stor utsträckning, men det lärar kunna antagas, att en utvidgning av inspektionen med tiden skulle visa sig ofrånkomlig. Det torde icke med fog kunna invändas, att, då inspektionsförrättaren ändå befinner sig på platsen för inspektionen i och för besiktning av maskinella hjälpmedel m. m., den ökning av inspektionskostnaden, som bleve följden av inspektionsuppgifternas utökning, icke komme att bli väsentlig. Stundom skulle väl nämligen inspektionsbesöket föranledas just av de nya uppgifterna för inspektionen, och vidare synes det ligga i sakens natur, att om inspektionen utsträcktes att omfatta byggnader, grustag och dylikt, densamma måste kräva betydligt längre tid och därmed större kostnad, än om inspektion sker endast i nuvarande omfattning.

Om således förslaget om en mera generell utvidgning av lagens tillämplighet på jordbruket icke kunnat av mig godtagas, har jag däremot övervägt möjligheten av någon lämplig komplettering av uppräkningsen i 1 § sista stycket, varigenom det i praktiken yppade behovet av utvidgning kunde i huvudsak tillfredsställas. Därvid har jag fäst mig vid socialstyrelsens yttrande i lagförslagets motivering, att en del inom jordbruket använda redskap visat sig medföra sådan olycksfallsrisk, att de borde giva anledning till ingripande från yrkesinspektionens sida, vartill saknats befogenhet, då de ej kunnat räknas

till de i lagen angivna hjälpmedlen. Genom ett tillägg i 1 §, varigenom med maskinella hjälpmedel jämställdes övriga redskap, skulle det angivna behovet till synes kunna väsentligen tillgodoses. Mot ett dylikt tillägg hade måhända under normala förhållanden några allvarliga betänkligheter icke behövt möta. Såsom det ekonomiska läget för närvarande är inom jordbruksnäringen, lär det emellertid icke vara lämpligt vidtaga några åtgärder, ägnade att öka de redan nu stora svårigheter, varmed jordbruksdriften är förenad. Tydligt är, att även en ändring av den mera begränsade art, som jag nyss antydde, skulle kunna medföra stegrade utgifter för jordbrukarna. Och i allt fall är en dylik ändring till sina ekonomiska verkningar svår att med någon större grad av säkerhet beräkna. På grund härav har jag icke heller kunnat tillstyrka en partiell ändring av 1 § i lagen, utan lagrummet har i departementsförslaget lämnats i helt orubbat skick.

I anledning av propositionen väcktes inom riksdagen motioner, inom första kammaren nr 205 av herr Sigfrid Hansson m. fl. och nr 206 av herr Lindhagen samt inom andra kammaren nr 349 av herr Sävström m. fl. och nr 352 av herr Karlsson i Grängesberg m. fl. I motionen I: 206 yrkades, att samtliga de begränsningar beträffande lagens omfattning, som förevarande paragraf nu uppställer, måtte försvinna. I motionen II: 352 hemställdes, att lagens bestämmelser i allo och i motionerna I: 205 och II: 349, att desamma med de i nu förevarande motion II: 133 angivna undantagen skulle äga tillämpning å jordbruket. Motionerna I: 205 och II: 349 överensstämde med socialstyrelsens förslag utom därutinnan, att socialstyrelsen icke ansett någon av bestämmelserna om arbetstiden böra äga tillämpning å jordbruket.

I sitt i ärendet avgivna utlåtande, nr 24, anförde andra lagutskottet:

I fråga om jordbruket är utskottet av den meningen, att lagens föreskrifter rörande minderårigas och kvinnors användande i arbete samt de föreslagna bestämmelserna om semester icke lämpligen kunna göras tillämpliga å denna näring. Vad beträffar den föreslagna utsträckningen i övrigt har den i ärendet förebragta utredningen ej övertygat utskottet därom, att någon mera väsentlig minskning av olycksfallsriskerna skulle stå att vinna genom en dylik utsträckning. I detta sammanhang vill utskottet erinra om att det i 7 § 2 mom. i propositionen upptagna försäljningsförbudet för maskiner, vilket återfinnes i utskottets förslag, torde vara ägnat att förebygga olycksfall jämväl inom jordbruket. Med hänsyn till vad sålunda anförts och på de av föredragande departementschefen anförda skäl har utskottet ej funnit sig kunna tillstyrka den föreslagna utvidgningen. Liksom i propositionen upptages sålunda icke 1 § i utskottets förslag.

Reservation beträffande utskottets utlåtande i denna del anfördes av herr Sigfrid Hansson m. fl. Reservanterna hemställde, att riksdagen måtte för sin del antaga en lag angående ändring i vissa delar av arbetarskyddslagen, enligt vilken 1 § av denna lag skulle erhålla den i nu förevarande motion II: 133 angivna lydelsen.

Riksdagen godkände utskottets utlåtande i denna del.

*Statistiska
uppgifter.*

Till belysande av olycksfallsrisken inom jordbruket får utskottet här återgiva en vid proposition nr 40 till förra årets riksdag fogad tabell, kompletterad med uppgifter för år 1928, vilka delvis hämtats ur den i Sveriges officiella

statistik ingående publikationen »Olycksfall i arbete år 1928» och till återstående del under hand införskaffats av utskottet.

Y r k e s g r u p p	Antal förlorade arbetsdagar per årsarbetare				Antal olycksfall per 100 årsarbetare				Antal förlorade arbetsdagar per olycksfall			
	1923	1926	1927	1928	1923	1926	1927	1928	1923	1926	1927	1928
5 a. Jordbruk och boskaps-skötsel	6.97	8.70	6.36	6.80	3.04	3.82	3.96	4.23	229	228	160	161
3. Metallindustri	6.62	6.87	7.35	9.56	11.67	15.30	16.13	17.23	57	45	46	56
8. Närings- och nyttningsämnes-industri	5.18	5.70	4.35	5.40	4.76	5.88	5.92	6.02	109	97	74	90
9. Textil- och beklädnadsindustri	2.19	2.36	2.20	2.20	1.58	1.82	1.95	2.01	139	130	113	109
10. Läder-, gummi- och hårindustri	2.12	2.58	3.24	2.60	2.80	3.27	3.43	3.28	76	79	94	79
11. Kemisk-teknisk industri	7.44	16.19	6.25	8.88	9.99	8.87	8.86	9.25	74	182	71	96
13. Kraft-, belysnings- och vattenverk	2.37	8.62	9.05	11.83	18.7	6.00	6.71	6.85	126	144	135	173
16. Samfärdsel utom sjöfart	5.39	5.59	6.07	7.96	5.10	5.64	5.87	5.91	106	99	103	135

I berörda proposition nr 40 till 1931 års riksdag meddelas även andra statistiska uppgifter, beträffande vilka utskottet emellertid tillåter sig hänvisa till propositionen.

År 1917 väcktes av herr Ström m. fl. i första kammaren och av herr Björ-
ling m. fl. i andra kammaren motioner, nr 92 respektive 309, angående skri-
velse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning och förslag beträffande
allmän arbetarsemester. Socialstyrelsen avgav på begäran av vederbörande,
tillfälliga utskott utlåtande i frågan och förordade därvid en allsidig utred-
ning av densamma. Motionerna biföllos av riksdagen. Sedermera remittera-
des riksdagsskrivelsen i ämnet till socialstyrelsen. Efter det arbetstidskom-
mittén tilläts, överlämnades till densamma bland andra frågor rörande ar-
betstiden även den angående arbetarsemester.

Arbetstidskommittén avgav den 13 mars 1920 ett betänkande med förslag
till lag om arbetarsemester. I detta lagförslag stadgades, att om arbetare
utan avbrott varit anställd hos samma arbetsgivare eller företag från och med
den 16 september nästföregående år och han sedan minst en månad användes till
arbete, varå lagen ägde tillämpning, skulle det i regel åligga arbetsgivaren
att å tid mellan den 15 maj och den 16 därpå följande september bereda arbe-
taren sammanhängande ledighet (semester) under minst åtta dygn. Kom-
mittén var emellertid icke enhällig.

Kommittéförslaget remitterades till bland andra socialstyrelsen. Den 2 no-
vember 1925 överlämnade socialstyrelsen, som förut nämnts, till Kungl. Maj:t
ett inom styrelsen utarbetat förslag till reviderad lag om arbetarskydd jämte

**Frågan om
arbetar-
semester.**

Riksdagen
1917.

Arbetstids-
kommittén
1920.

Socialstyre-
lsen 1925.

motivering (Statens offentliga utredningar 1925: 34). I detta lagförslag hade styrelsen upptagit en bestämmelse om arbetarsemester. Förslagets 18 § innehöll nämligen, att åt arbetare, som utan avsevärt uppehåll användes till arbete året runt och varit anställd hos samma arbetsgivare någon längre tid, borde, såvitt möjligt under den varma årstiden, beredas sammanhängande ledighet (semester) under minst en vecka med i skälig mån bibehållen avlöning.

Till motivering av detta förslag anförde socialstyrelsen bland annat:

De föreslagna förutsättningarna för rätten till semester avse förhållanden, som allmänt erkänns som betingelser för sådan rätt, men dessa förutsättningar ha ej preciserats till vissa mått utan endast angivits i mer allmänt hållna ordalag. På liknande sätt har flertalet av de i semesterrätten inbegripna förmåner kommit till uttryck. Endast i fråga om semesterns varaktighet har en avvikelse skett, i det densamma satts till minst en vecka. En dylik varaktighet torde från hygieniska och allmänt sociala synpunkter få anses motsvara en minimifordran, utan vars uppfyllande de med semestern åsyftade resultaten icke lära kunna påräknas.

I fråga om styrelseförslagets bestämning av semesterns längd var inom socialstyrelsen byråchefen Bergsten av skiljaktig mening och yttrade:

Härvid har, såsom socialstyrelsen själv medger, en avvikelse skett från den riktiga grundsatsen, att dylika principiella bestämmelser böra vara avfattade i mera allmänt hållna ordalag, i det man fastslagit en minimisemester av en vecka. Att emellertid, utan hänsynstagande till arbetets eller företagets natur och beskaffenhet eller andra på saken möjligen inverkan omständigheter, likformigt binda alla av lagstiftningen omfattade yrkesgrenar vid en sådan bestämmelse, synes mig varken riktigt eller lämpligt. Det må jämväl erinras, dels att nära två tredjedelar av de enligt kollektivavtal för närvarande semesterberättigade arbetarna hava kortare semester än en vecka (vanligen fyra dagar), dels att, vad utlandet beträffar, lagstadgad arbetarsemester endast förekommer i Österrike, Polen, Finland, Lettland och Sovjet-Ryssland. Tyvärr föreligg inga siffror, varigenom man kan jämföra Sverige med andra länder i fråga om semesterrättens nuvarande faktiska omfattning bland arbetarna, men säkerligen skulle Sverige vid en sådan jämförelse stå sig synnerligen väl.

Med hänsyn till vad sålunda anförts anser jag mig böra föreslå, att bestämmelsen om semestertidens längd formuleras i samma tänjbara ordalag som villkoren för åtnjutande av semester och att semesterparagrafen alltså erhåller följande ändrade lydelse: »Åt arbetare, som utan avsevärt uppehåll användes till arbete året runt och varit anställd hos samme arbetsgivare någon längre tid, bör, såvitt möjligt under den varmare årstiden, beredas skälig sammanhängande ledighet (semester) med i skälig mån bibehållen avlöning.» Med en sådan bestämmelse skulle det vara större möjlighet att så att säga »laga efter lägenheten» och att något så när kunna avpassa semestern efter såväl verksamhetens som arbetarnas krav samt med hänsyn tagen jämväl till utvecklingen av semesterförmånen i utlandet.

Uttalanden
rörande socialstyrelsens
förslag.

Vid sammanträde med sociala rådet ifrågasatte en arbetsgivarrepresentant, huruvida stadgande om semester över huvud vore behövlig, enär frågan om semesterrätten plägade regleras genom kollektivavtal.

Från ett stort antal såväl myndigheter som enskilda sammanslutningar framställdes i remissyttranden invändningar mot stadgandet i 18 § av styrelseförslaget. Den oftast förekommande invändningen mot stadgandet var, att frågan om

semester för arbetarna icke lämpade sig för en reglering i lagstiftningsväg utan borde lösas genom avtal mellan arbetsgivare och arbetare; en lösning i sådan ordning hade ock i stor utsträckning förekommit. Dylika synpunkter framfördes bl. a. av järnkontolet, svenska teknologföreningen, Sveriges industriförbund och svenska arbetsgivareföreningen. Kommerskollegium ansåg, att stadgandet borde helt utgå. Järnkontolet anförde, att den föreslagna semestertidens längd kunde tagas till förevändning för utökning av semestern utöver vad som för närvarande praktiserades inom den övervägande delen av landets industri. Teknologföreningen fann en så lång semester som en vecka, med bibehållen avlöning, utgöra en för arbetsgivarna alltför betungande börda. Föreningen instämde i byråchefen Bergstens omförmälda reservation. Sveriges verkstadsförening yttrade — med utgående närmast från den mekaniska verkstadsindustriens förhållanden och under uppgift att avtalsfäst semester redan lämnades under fyra dagar — att nämnda industri icke kunde bära ytterligare belastning i detta avseende. Arbetsdagarnas antal vore redan nu till följd av mängden helgdagar och »helgdagsaftnar» mindre än i de med vårt land konkurrerande stora industriländerna. Sveriges textilindustriförbund, som ifrågasatte, huruvida bestämmelser av ifrågavarande art hörde hemma i arbetarskyddslagen, liksom ämnet över huvud icke syntes lämpa sig för lagstiftning, ansåg, att för den händelse det föreslagna stadgandet dock befunnes böra bliva lag, detsamma på grund av sin obestämda formulering komme att medföra en mängd konflikter rörande semesters införande å nya områden samt om dess längd och villkoren i övrigt för densamma. Förbundet ansåge ofrånkomligt att vid ett ordnande av semesterfrågan i lag samtidigt taga under övervägande möjligheten av en begränsning av antalet helgdagar och arbetstidens ordnande på helgdagsaftnarna. Svenska arbetsgivareföreningen uppgav bland annat, att semesterledigheten inom fabriksindustrien vanligen uppginge till fyra dagar men, att genom dess förläggande i allmänhet till midsommarveckan bereddes åtta dagars sammanhängande vila. Föreningen meddelade även, att av de hos föreningens medlemmar anställda arbetarna 222,676 eller nära 90 % vore berättigade till semester, såvida de i övrigt uppfyllde stadgade villkor med avseende å levnadsålder och anställningstid hos företaget, samt att de enda arbetargrupper, vilka ej ägde rätt till semester, tillhörde företag av säsongindustris karaktär. Ett lagstadgande i ämnet ansåges skola medföra ett irritationsmoment mellan arbetsgivare och arbetare.

Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet hemställde i skrivelse den 8 april 1930, att den föreslagna semestertiden måtte, vad de yngre minderåriga arbetarna anginge, utsträckas till 14 dagar.

Vid 1930 års riksdag väcktes inom andra kammaren motion, nr 260, av herr Karlsson i Grängesberg m. fl., i vilken hemställdes, att riksdagen måtte antaga ett av motionärerna framlagt förslag till lag om arbetarsemester. Enligt detta förslag skulle det, om arbetare varit anställd hos samma arbetsgivare eller företag från och med den 1 januari, i regel åligga arbetsgivaren att å tid mellan den 15 maj och den 16 därpå följande september bereda arbetaren sammanhängande ledighet (semester) under minst femton dygn.

Riksdagen
1930.

Andra lagutskottet yttrade i sitt med anledning av motionen avgivna utlåtande, nr 20:

Frågan om arbetarsemester har under det senaste årtiondet varit föremål för icke ringa uppmärksamhet i vårt land. Sålunda avgav den s. k. arbetstidskommittén år 1920 betänkande med förslag till lag i ämnet. Spörsmålet har därefter varit upptaget till behandling av socialstyrelsen i dess år 1925 avgivna förslag till reviderad lag om arbetarskydd. Styrelsen förordade härvid, att åt arbetare, som utan avsevärt uppehåll användes till arbete året runt och varit anställd hos samma arbetsgivare någon längre tid, borde, såvitt möjligt under den varmare årstiden, beredas semester under minst en vecka med i skäligen mån bibehållen avlöning. Vidare är att erinra, hurusom på grundval av frivilliga överenskommelser mellan arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer arbetarsemester numera fått en mycket betydande utbredning i vårt land, även om semestertiden i allmänhet är relativt kort.

Som bekant har socialstyrelsens förslag till reviderad arbetarskyddslag ännu icke varit föremål för riksdagens prövning. Utskottet har emellertid med anledning av en vid innevarande riksdag i ämnet väckt motion (I: 245) ansett lämpligt föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att ifrågavarande revisionsarbete så påskyndas, att förslag i ämnet inom en nära framtid kan föreläggas riksdagen.

Slutligen är att märka, att spörsmålet om internationell reglering av frågan om lagstadgad arbetarsemester förväntas komma att upptagas till behandling av internationella arbetskonferensen.

Utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Denna hemställan bifölls av riksdagen.

Riksdagen
1931.

I proposition nr 40 till 1931 års riksdag med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd anförde föredragande departementschefen:

Att en årligen återkommande semesterledighet är av synnerligen stor betydelse för bevarande av hälsa och arbetskraft, samt att detta gäller snart sagt alla dem, som året runt äro träget sysselsatta i arbete, torde vara förhållanden, som numera knappast behöva bliva föremål för diskussion. För arbetarnas del är ett vägande vittnesbörd för riktigheten härav att hämta från den utveckling semesterledigheten redan vunnit i avtalen. Vad de organiserade arbetarna angår, har nämligen en betydande del av de arbetare, som tillhöra annan industri än säsongindustri, för närvarande semester sig tillförsäkrad genom avtal. Det kan då synas som skulle här, liksom i fråga om natt- och söndagsvilan, vara föga plats för samhällets inskridande med lagbestämmelser. För min del anser jag det emellertid så betydelsefullt, att principen om arbetarnas rätt till semester inskrives i lagstiftningen, att redan på grund därav bestämmelser i ämnet böra komma till stånd. Men även av praktiska skäl äro sådana lagbestämmelser önskvärda. Liksom i fråga om föreskrifterna beträffande natt- och söndagsvila äro de nämligen särskilt påkallade beträffande arbetsavtal, som kunna sägas ligga mera i periferien av det stora arbetsområdet och som därtill stundom ingås under sådana omständigheter, att arbetarna svårigen kunna fullt göra sina berättigade intressen gällande. I flertalet fall torde det vara fråga om oorganiserade arbetare. I det förhållandet, att för det stora flertalet fall avtalsfäst rätt till semester för arbetare är för handen, finner jag snarare ett särskilt stöd för en önskan

att medelst lagbestämmelse låta samma rätt komma även övriga arbetare till del än ett hinder mot ett dylikt förfarande.

De svårigheter, som möta för en fullständig reglering i lag av semesterfrågan för arbetare, torde framgå av arbetstidskommitténs arbete, varom socialstyrelsen i sin motivering lämnat uppgifter. En lyckligare och lättare framkomlig väg till frågans lösning synes socialstyrelsen hava valt genom uppställande av stadgandet i 18 § av sitt förslag. Här liksom vid de förut diskuterade närliggande frågorna har man givit en allmänt hållen regel, som torde möjliggöra en anpassning efter de särskilda fallen. Det lär beträffande semesterfrågan kanske ännu mer än beträffande dessa andra frågor ligga i sakens natur, att den uppställda bestämmelsen måste bli synnerligen allmänt hållen, detta enär de grundläggande faktorerna — behovet av semester å ena sidan och förmågan att ekonomiskt uppbära denna tunga för arbetsgivaren å andra sidan — äro mer än i de andra fallen växlande. Så komplicerade som de till grund för frågans lösning liggande förhållandena äro i de särskilda fallen, torde det vara av största vikt att icke genom rigorösa föreskrifter forcera den utveckling av semesteriden, som sedan länge kunnat skönjas vara för handen. Det synes därför, som om lagstiftaren på detta område borde för närvarande begränsa sig till att söka bringa de förmåner, varom den stora mängden arbetsgivare och arbetare redan enat sig, jämväl övriga arbetare till del.

Med denna utgångspunkt lär icke böra stadgas semester av längre varaktighet än den som nu gäller för flertalet arbetare. För närvarande torde av de arbetare, som enligt kollektivavtal äga rätt till semester — utgörande sannolikt omkring $\frac{3}{4}$ av de arbetare, som beröras av avtalen — ungefär $\frac{2}{3}$ hava en semester understigande en vecka. Den vanligaste tidslängden synes vara fyra dagar, låt vara att den faktiska ledigheten ofta blir längre genom att driften inställes på en helgdagsafton mellan två helgdagar. Det kunde ifrågasättas att, såsom en reservant inom socialstyrelsen föreslagit, i lagen alls icke fixera någon minimitid utan allenast stadga rätt till semester under skälig tid. Att märka är emellertid, att ett stadgande om rätt till semester lär böra åtföljas av föreskrifter, som möjliggöra dess upprätthållande, och att härför erfordras, att stadgandet icke blir så obestämt som det i reservationen föreslagna. Mot ett dylikt stadgande synes mig ock kunna invändas, att detsamma inbjuder till meningsutbyten. Det lämpligaste torde vara att i lagen fixera semestertidens minimum, dock till allenast fyra dagar. Att därvid, såsom svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet påyrkat, föreskriva särskild längre gående semestertid för yngre minderåriga arbetare har jag i frågans nuvarande läge ej funnit mig kunna förorda. Bestämmas viss minimitid för semestern, synes det emellertid också angeläget föreskriva en sådan förläggning av densamma, att största möjliga utbyte därav erhålles. I sådant syfte har i departementsförslaget — 5 § punkt m) — stadgats, att semesterledigheten skall utgöra minst fyra *söcken*-dagar samt att ledigheten bör vara sammanhängande och »förlagd i omedelbar anslutning till sön- eller helgdag». Det har dock medelst insättande i detta sammanhang av orden »i regel» antytts, att från reglerna om sammanhängande semesterdagar och om dessas förläggande avvikelse kan ske, när omständigheterna undantagsvis därtill föranleda. Genom att en arbetsfri sön- eller helgdag inträffar efter exempelvis två semesterdagar, kan, om därefter omedelbart följa de återstående två semesterdagarna, rimligen icke något avbrott sägas hava skett i semesterledigheten. Vidare har i departementsförslaget utsatts, att semestern »i allmänhet» bör förläggas till den varmare årstiden, medan styrelseförslaget i stället för de citerade orden har uttrycket »såvitt möjligt». Med jämkningen

har avsetts att bereda något större frihet i fråga om tidpunkten för semesters förläggande.

Beträffande villkoren för semesters åtnjutande har jag kunnat väsentligen ansluta mig till styrelseförslaget. Dock har jag utbytt villkoret att hava varit »anställd hos samma arbetsgivare någon längre tid» mot att hava varit »anställd hos arbetsgivaren eller företaget någon längre tid». Detta har skett dels för att förekomma den tolkningen, att den senaste arbetsgivaren skulle kunna betungas med semestern även i fall, där arbetaren varit anställd hos honom blott en kortare tid, dels för att förhindra, att företagets överlåtande å annan arbetsgivare skulle befria från eljest föreliggande skyldighet att bereda semester. Motsvarighet till orden »eller företaget» fanns i 1920 års förslag till lag om arbetarsemester. Vidare bör i fråga om uttrycket »arbetare, som utan avsevärt uppehåll användes till arbete året runt» anmärkas, att härmed avses att beteckna arbetare, vilkens sysselsättande, i olikhet mot vad fallet är särskilt med säsongarbetare, är av mera stadigvarande natur. En arbetare, som under någon längre tid innehaft anställning av mera stadigvarande natur, lär i regel inbegripas under det nämnda uttrycket, även om han före anställningen någon tid varit arbetslös.

Vad slutligen angår frågan om avlöning under semester torde det böra undvikas att i lagstadgandet beröra denna fråga. Benämnes den åsyftade ledigheten »semesterledighet», lär i allt fall härav enligt allmän åskådning framgå, att arbetaren under vanliga förhållanden bör under ledigheten åtminstone till huvudsaklig del åtnjuta avlöning.

Genom propositionen föreslogs, att i arbetarskyddslagen skulle införas ett stadgande i 5 § punkt m) av den lydelse detta lagrum nu äger.

Inom riksdagen väcktes i anledning av propositionen motioner, nr 205 i första kammaren av herr Sigfrid Hansson m. fl., nr 349 i andra kammaren av herr Sävström m. fl. och nr 352 i samma kammare av herr Karlsson i Grängesberg m. fl. I motionerna I:205 och II:349, vilka voro likalydande, yrkades, att semesterledigheten måtte, i enlighet med vad socialstyrelsen föreslagit, bestämmas till minst en vecka med i skälig mån bibehållen avlöning. I motion II:352 hemställdes, att stadgandet om semester måtte givas den avfattningen, att åt arbetare, som från årets början varit anställd hos samma arbetsgivare eller företag, skulle å tid mellan den 15 maj och den 16 därpå följande september beredas semesterledighet under minst 15 dagar, med skälig bibehållen avlöning.

I sitt i ärendet avgivna utlåtande, nr 24, yttrade andra lagutskottet:

På de skäl, som anförts av föredragande departementschefen, har utskottet icke funnit sig kunna förorda längre lagstadgad minimitid för semestern än den i propositionen upptagna. Bortsett från semestertidens längd torde det ej förefinnas någon egentlig skillnad mellan propositionen och motionerna I:205 och II:349. I likhet med departementschefen anser nämligen utskottet, att om den åsyftade ledigheten benämnes semester därav lär framgå, att vederbörande under ledigheten åtminstone till huvudsaklig del bör åtnjuta avlöning. Skulle bestämmelser meddelas om rätt till lön under semesterledighet, skulle detta innebära en inskränkning i lagen av begreppet semester till att avse ledighet utan avlöning, något som icke vore lämpligt.

Det lagförslag, som utskottet förordade, skilde sig i nu ifrågavarande del icke från det genom propositionen framlagda.

Mot utskottets utlåtande i denna del reserverade sig herr Sigfrid Hansson m. fl. samt fröken Hesselgren, vilka tillstyrkte yrkandet, att den lagstadgade ledigheten borde avse minst en vecka.

Utskottets utlåtande godkändes i förevarande del av riksdagen.

Jämväl vid fjolårets riksdag väcktes fråga om utsträckande av arbetarskyddslagens tillämplighetsområde till jordbruket. Riksdagen biföll dock icke de yrkanden, som framställdes om dylik utvidgning av arbetarskyddslagstiftningen. Några därvid ej uppmärksammade skäl hava icke återopats i de nu förevarande motionerna. Med hänsyn till att frågan befinner sig i väsentligen samma skick som förra året anser utskottet sig icke böra tillstyrka riksdagen att frångå sitt då fattade beslut i ämnet. Utskottet.

Även beträffande yrkandet med avseende å semesterledighet åt arbetare gäller, att frågan förra året var föremål för riksdagens prövning. Riksdagen avslog då motion med väsentligen enahanda yrkande som det i förevarande motion II: 61 framställda, och enligt utskottets mening saknar riksdagen anledning att nu ändra sin sålunda intagna ståndpunkt.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

A) att motionen II: 133 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd; samt

B) att motionen II: 61 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 februari 1932.

På andra lagutskottets vägnar:

HJALMAR VON SYDOW.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *von Sydow*, *Sigfrid Hansson*, *Frändén*¹ och *Norman*, fröken *Hesselgren*¹, friherre *Lagerfelt*, herrar *Larsson* i Brålanda och *Olof Carlsson*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Magnusson* i Skövde², *Hage*, *Aronson*³, *Björnberg*, *Hansson* i Trollhättan, *Gardell* i Gans, *Ljung* och *Skoglund*¹.

¹ Ej närvarande vid utlåtandets justering.

² Deltog ej i behandlingen av motionen II: 133.

³ „ „ „ „ „ „ II: 61.

Reservation

av herrar *Sigfrid Hansson, Norman, Olof Carlsson, Magnusson* i Kalmar, *Hage* och *Hansson* i Trollhättan, vilka inom utskottet under punkt A) yrkat bifall till motion II:133 av herr *Hermansson m. fl.* och alltså hemställt,

att riksdagen i anledning av förevarande motion måtte för sin del antaga följande

L a g

om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd.

Häriigenom förordnas, att 1 § i lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd skall erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Denna lag — — — — — sätt användes.

Från lagens — — — — — eller icke.

Å arbete inom jordbruket eller till detsamma hörande bionäring, vilken icke bedrives såsom självständigt företag, skola bestämmelserna i 5 § i) — 1) samt de särskilda bestämmelserna rörande minderårigas och kvinnors användande till arbete icke äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.
